

NÄK YV I S S Ä ! ?

Nuorten Foorumi, 18.3.2017, Tampere

KOOSTE SIAISHUOLLOSSA ASUVIEN NUORTEN VIESTEISTÄ

Suomi
Finland
100

Nuorten Foorumit

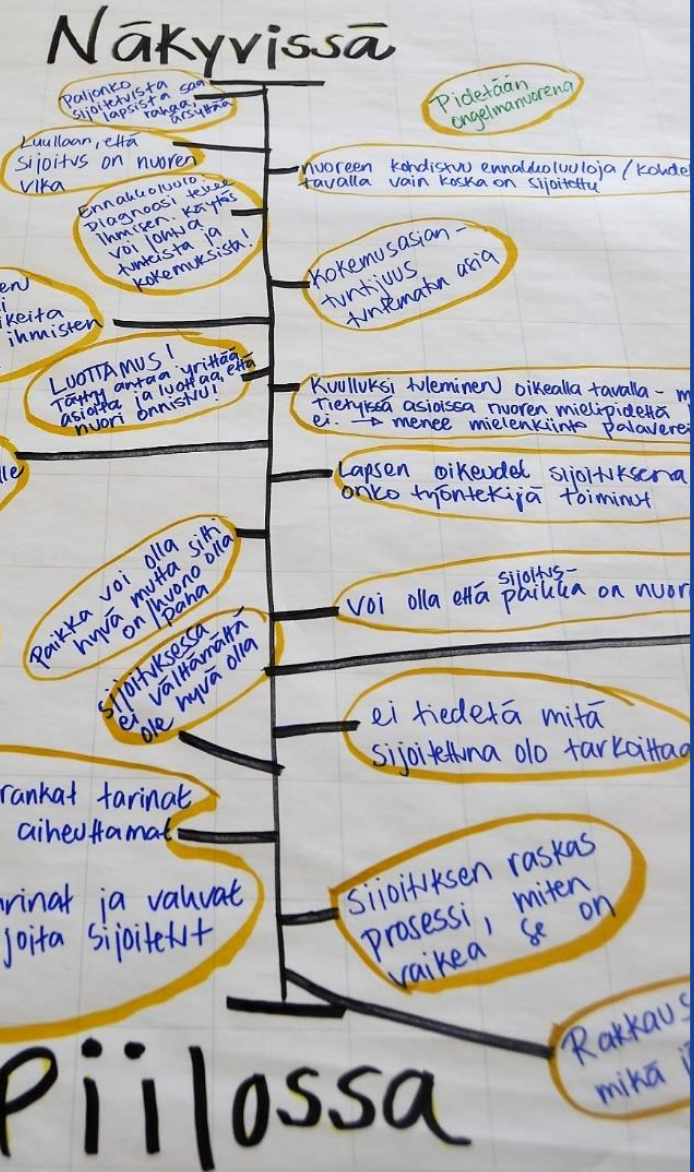
FOORUMI TARJOAA TILAN vertaiskokemuksille, tunteille ja ajatuksille sekä oman elämän ja arjen tapahtumien jakamiselle.

FOORUMISSA PUHUTAAN ASIOISTA NIIDEN OIKEILLA NIMILLÄ. Ideana on ottaa nuoret aktiivisesti mukaan kehittämään lastensuojelua. Päivän mittaiset foorumit ovat toiminnallisia työpajoja, joiden aikana käytetään aikaa tutustumiseen, työskennellään yksin, pareittain ja pienryhmissä sekä syödään lounasta ja välipalaa. Foorumit suunnitellaan yhteistyössä etukäteen (aihe, tila, ruoka, turvallisuus, vapaaehtoisuus) vastaamaan osallistujien tarpeita. Työskentelyä motivoi se, kun puhutaan nuorten itsensä nostamista asioista ja se, että nuoret kokemusasiantuntijat toimivat foorumin vetäjinä. Taustatahojen aikuiset tarjoavat tuen, resurssit ja turvallisuuden.

JOKAINEN FOORUMI ON OMANLAISENSA KOKONAISUUS. Peruselementit ovat pysyviä, mutta käsiteltävät teemat ja toimintatavat vaihtelevat osallistujajoukon mukaan. Foorumit dokumentoidaan hyvin sekä kirjallisesti että visuaalisesti.

FOORUMEITA ON JÄRJESTETTY YLI 30 KERTAA. Tampereen foorumi järjestettiin yhteistyössä Tampereen kaupungin, Perhehoitokumppanit Suomessa oy:n, Tampereen nuorten kehittäjien ja Pesäpuu ry:n kanssa. Lisäksi foorumia sponsoroivat Tampereen SOS-lapsikylä ja Pelastakaa Lapset ry.

Foorumin teema: NÄKYVISSÄ!?

Tampereella järjestetyn Nuorten foorumin teema oli **NÄKYVISSÄ!?**. Päivän aikana tutkimme yhdessä, mitä lastensuojelusta näkyy ulkopuolelle. Vastaako todellisuus sitä, mitä sijaishuollosta ja lastensuojelusta puhutaan? Mitä lastensuojelusta pitäisi vielä entistä enemmän kertoa julkisuuteen?

Teema on tärkeä, sillä me haluamme Yhdessä Koettua –hankkeen avulla nostaa ihmisten tietoisuutta lastensuojelusta, jotta siihen **liittyvä leima ja ennakkoluulot vähenisivät** ja asioista puhuttaisiin niiden oikeilla nimillä.

Työskentelyyn osallistui 13 nuorta, joilla kaikilla oli omakohtainen kokemus sijaishuollosta. Tämän raportin tavoitteena on avata nuorten päivässä tuottamia ajatuksia, ja ideoida, miten nuorten esiintuomia asioita voisi lastensuojelussa viedä entistä paremmin eteenpäin, **YHDESSÄ**.

Lastensuojelu mediassa

Päivän aikana keskusteltiin siitä, mitä lastensuojelusta näkyy mediassa ja miten. Aihe on tärkeä, sillä **median synnyttämät mielikuvat muokkaavat niiden ihmisten asenteita ja ennakkoluuloja, joilla ei ole omakohtaista kokemusta lastensuojelusta.** Nämä asenteet ja ennakkoluulot heijastuvat nuorten päivittäiseen elämään monin tavoin.

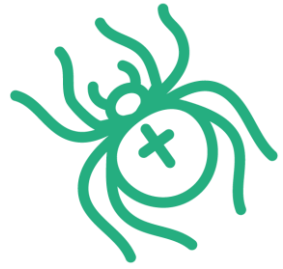
Nuoret pohtivat, että mediassa lastensuojelu näkyy pääasiassa hyvin kärjistetysti. Esillä ovat joko isoimmat ongelmat tai huikkeimmat selviytymistarinat. Yhteisesti todettiin, että aihe on ylipäätään mediassa hyvin vähän esillä. **Nuoret toivoivat, että esiin tuotaisiin erilaisia kokemuksia, jokaisella nuorella on kuitenkin se oma tarina.**

Nuoret toivoivat, että median avulla levitettäisiin tietoisuutta lastensuojelun tavoitteista ja eri sijoitusmuodoista. **Ongelmapuheen sijaan median keskusteluissa pitäisi näkyä enemmän ratkaisuja, sekä asiallista keskustelua, siitä miten lastensuojelua voitaisiin kehittää eteenpäin.**

Pitäisi keskustella enemmän siitä, mikä on lastensuojelun tarkoitus ja tavoitteet.

MEDIASSA
NÄKYVÄT
ONGELMAT

Ennakkoluulot

Lähes kaikki foorumiin osallistuneet nuoret kertoivat kohdanneensa **ennakkoluuloja** sijoitustaustansa vuoksi.

Ennakkoluulot pystyi jakamaan karkeasti kahteen kategoriaan: **säälimiseen tai syrjimiseen**.

1) ENNAKKOLUULOT
 { SÄÄLI
 KIUSAAMINEN

SÄÄLI ilmeni ulkopuolisten ihmisten suhtautumisena nuorten kertoessa omista kokemuksistaan. Foorumissa olleet nuoret eivät kaivanneet sääliä. Jos kokemukset olivat jo menneitä, he toivoivat, että niistä opittaisiin. Tuoreisiin kokemuksiin kaivattiin säälin sijaan apua selviytymiseen.

KIUSAAMINEN TAI SYRJIMINEN tapahtui usein piilossa, nuorten oman ikäryhmän sisällä. Kiusaaminen saattoi johtua perhetaustaan liittyvistä syistä tai sitten nuorta syrjittiin sen vuoksi, että häntä pidettiin syyllisenä omaan sijoitukseensa. Syrjiminen saattoi kuitenkin liittyä myös opiskelu- tai työpaikan saamiseen.

Nuoret kokivat myös ahdistavina ulkopuolisten sijoitukseen liittyvät kyselyt siitä, miksi olivat sijoitettuna. Lisäksi ärsyttävänä koettiin utelut sijoituksen vaikutuksista nuorten raha-asioihin.

Ennakkoluulot

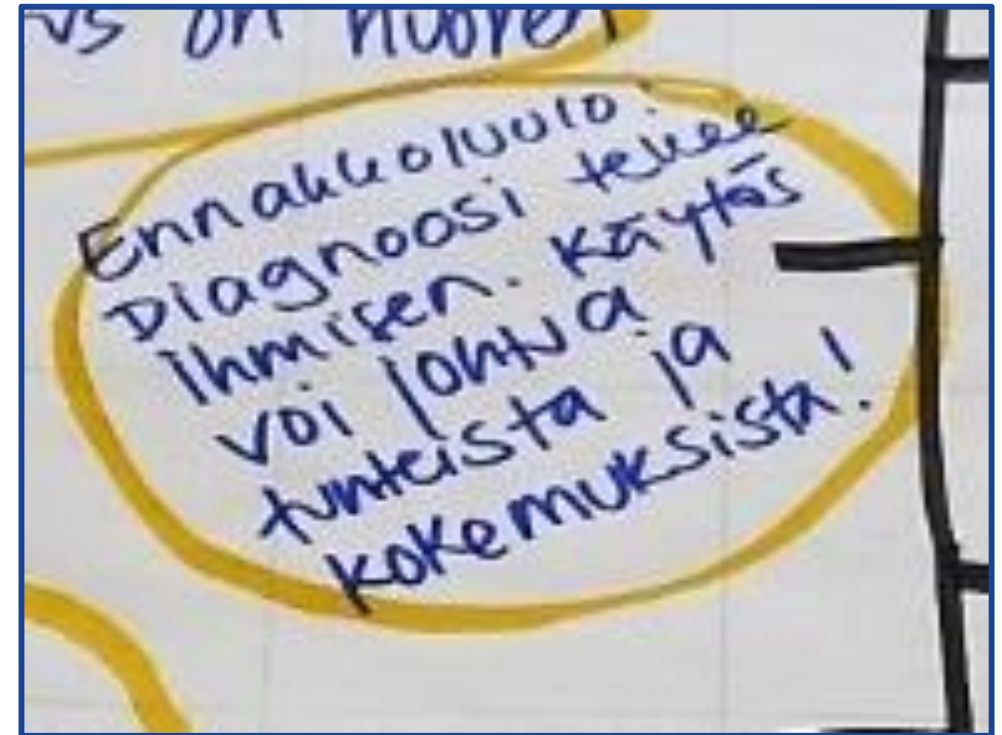
Nuoret halusivat muistuttaa, että keskusteluun tulisi nostaa lastensuojelun tarkoitus. Nuorille lastensuojelu ei ole mustavalkoista. *”Ei aina tarvitse etsiä syyllisiä, etsitään ratkaisuja!”*

ESIMERKKEJÄ LEIMASTA:

ONGELMANUORI-LEIMA: Nuorta automaattisena ongelmana, vain koska hän asuu sijoitettuna. Luullaan, että sijoitus on nuoren oma vika.

Diagnoosi tekee ihmisen -LEIMA: Jos nuori sijaishuollossa saanut diagnoosin, se on ainoa mihin kiinnitetään huomiota. Käytöstä ei tarkastella nuorten kokemusten ja tunteiden vaan pelkän diagnoosin kautta. Nuoret toivoivat irti tästä ajattelusta. Diagnoosit koettiin leimaavina, koska silloin kaikki käytös niputettiin sen alle, eikä syitä pahoinvointiin pysähdytty selvittämään tai huomioitu, että nuoren käytös voi johtua tunteista tai kokemuksista.

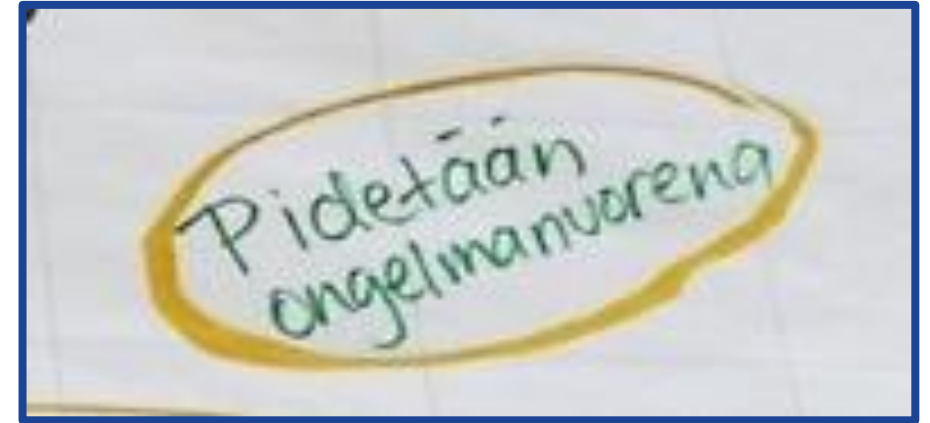

”Nuorten huonosta käytöksestä aina rangaistaan, vaikka pitäisi ymmärtää, että se johtuu jo valmiiksi pahasta olostsa.”

Säännöt

Foorumissa nuoret nostivat esiin, että sijaishuoltopaikkojen säännöt jäävät usein piiloon sijaishuoltopaikan sisälle. Nuorten oma kokemus oli, että usein **sijoitetuilla on nuorilla on esimerkiksi tiukemmat säännöt ja kotiintuloajat kuin muilla nuorilla.**

Tiukemmat säännöt näkyivät kavereille ja lähipiiriin esimerkiksi aikaisempina kotiintuloaikoina ja aiheuttivat välillä nuorille ulkopuolisuuden tunnetta. Sääntöjä kuitenkin arvostettiin, jos ne olivat perusteltuja.

”Vaikka kylällä pyörisi se pari tuhatta nuorta, niin aina kaikesta syytetään niitä, jotka asuvat laitoksissa. Hassua, koska illalla ovet on aika lukossa, joten ilta-ajan ilkivalta ei voi olla laitosten vika.”

Nuoret myös nostivat esiin, että tuntui epäreilulta, mikäli sijaisperheessä oli eri säännöt perheen biologisten ja sijoitettujen lasten kanssa. **Omiin lapsiin vertaaminen koettiin epäreiluna lähtökohtana.** Nuorten mielestä sijaisperheiden biologisilla lapsilla oli aivan eri tilanne, ja kyseessä oli lastenkin välillä erilaiset ihmiset ja persoonallisuudet.

Nuoret myös kokivat ettei heihin luotettu tarpeeksi ja siten ei annettu myöskään yrittää. Esimerkkeiksi nostettiin raha-asiat ja kaverisuhteet. Kuitenkin sijaishuollon loputtua nuoret ovat näistä asioista itse vastuussa.

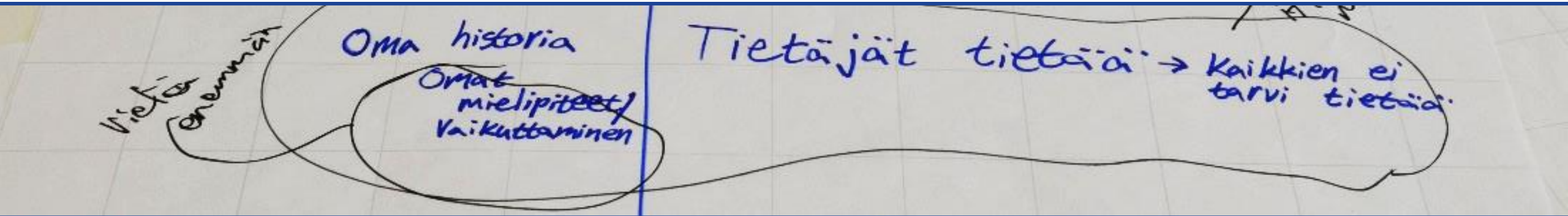
NUORILTA AIKUISILLE:

”JOS EI SIAISHUOLLOSSA ANNETA VASTUUTA, EI VOI OPPIA.”

Oma tausta ja kokemukset

Foorumissa keskusteltiin myös paljon siitä, miten usein jää piiloon tai syrjään keskusteluista **kuinka raskas sijoitus prosessi on ja miten vaikeaa se nuorille on**. Nuoret toivoivat, että esiin nostettaisiin erilaiset sijoitustarinat, niin hyvät kuin rankatkin tarinat, sijoituksen aiheuttamat tunteet, ja se, kuinka vahvoja ihmisiä sijoitetut nuoret ovat.

Nuorten mukaan omat kokemukset voivat olla näkyviä tai piilossa. *"Tietäjät tietää, nuori päättää"*, jokainen määrittää itse, kuinka paljon omasta taustasta on näkyvää. Todettiin myös, että jos oma tausta nousee esiin vaikka koulussa, voi olla hyvä, jos opettaja kertoo olevansa tukena tarvittaessa, mutta ei pidetty hyvänä, jos se meni liiallisuuksiin tai nuorta kohdeltiin erityisenä muihin nuoriin verrattaessa.

Handwritten note in blue ink on a whiteboard. The text reads: "VOI OLLA HYVÄ JOS ESIM. OPETTAJA KERTOO, ETTÄ ON TUKENA, MUTTA JOS MENEE LIIALLISSUUKSIIN". To the right, there is a small note: "PÄÄTTÄÄ VAIKUTTAMINEN PITÄÄ HOITAA PAREM- MW".

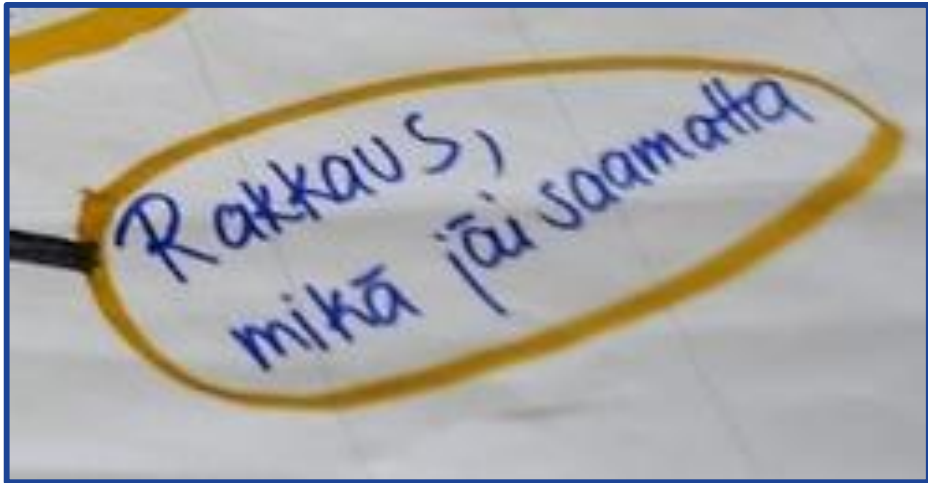
NUORILTA NUORILLE:

"VAIKKA OLISI RANKKA TAUSTA, SUSTA VOI TULLA MITÄ VAAN!"

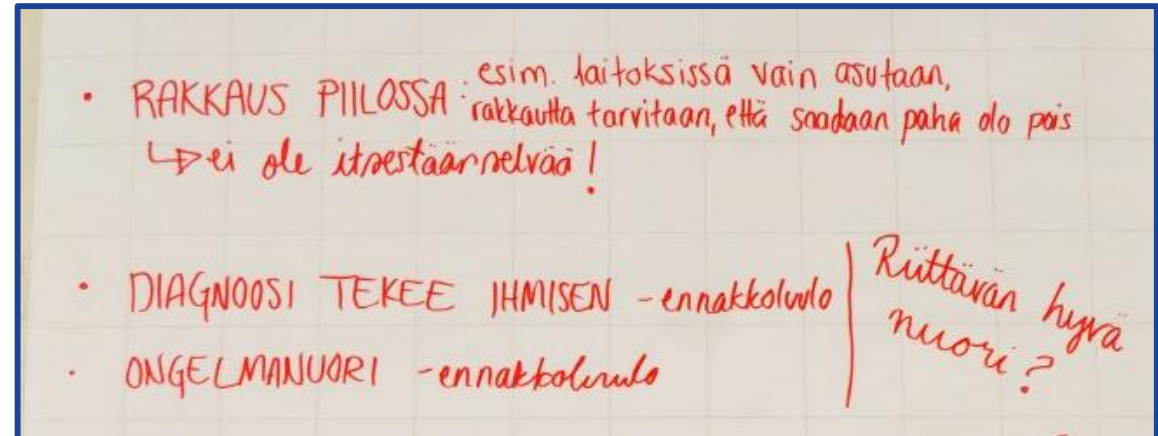
Oma tausta ja kokemukset

Foorumissa nuoret nostivat esiin **RAKKAUDEN**. Nuorten mukaan lastensuojelussa on piilossa nuorten tunne siitä, **onko riittävän hyvä nuori** ja **rakkaus, mikä jäi saamatta** esimerkiksi laitoksessa, jossa ympärillä olevat ihmiset ovat "vain" töissä, tai sijaisperheessä, jossa he kokivat vertailua perheen biologisiin lapsiin.

Piilossa on myös, ettei sijoitus ole välttämättä nuoren omaa syytä, ja että sijoituksen tarkoituksena on tukea ja auttaa nuorta.

On tärkeää, että kun puhutaan lasten ja nuorten hyvinvoinnista sijaishuollossa puhuttaisiin myös **LÄHEISYYDESTÄ JA HELLYYDESTÄ** sekä **HYVÄKSYTYKSI TULEMISEN TÄRKEYDESTÄ**.

NUORILTA AIKUISILLE:

RAKKAUTTA TARVITAAN, ETTÄ SAADAAN PAHA OLO POIS.

Työntekijät ja nuoren kuuleminen

Lastensuojelun sisällä ja toisinaan mediassakin nousee esiin sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuus. Silti tähän asiaan ei ole nuorten mielestä tartuttu tarpeeksi, eikä puhuttu tarpeeksi **sosiaalityöntekijöiden tai laitosten työntekijöiden vaihtumisesta, ja miltä se näyttää ja tuntuu nuoresta.**

Huomioita tulisi myös kiinnittää laitoksissa olevien työntekijöiden vaihtuvuuteen ja siihen, että ammattilaisetkin ovat erilaisia persoonia. Toisien kanssa kommunikointi ja yhteistyö toimii, toisien ei.

PYSYVYYS:

Luo luottamusta
Luo turvallisuutta
Helpottaa asioista puhumista

”Tietyissä asioissa nuorten mielipidettä kuullaan ja sit joissain ei, nii menee mielenkiinto palaverihin ihan kokonaan.”

Kuuluuksi tuleminen oikealla tapaa on tärkeää: nuorten mielipiteitä tulee kunnioittaa, ja heitä koskevat päätökset tulee perustella ymmärrettävästi.

”Nuoren kuuleminen hienotunteisesti tärkeää! Ei ole helppoa sanoa vaikeita asioita tärkeiden ihmisten kuullen. Esim. jos sanoo sossulle, ettei halua biologisten vanhempien aikana sanoa jotain asiaa, ja silti sossu nostaa sen heidän edessään esiin. Siinä joutuu ite tosi hankalaan välikäteen.”

NUORILTA AIKUISILLE:

VOISIKO EDES TYÖNTEKIJÄN VAIHTUMISET HOITAA PAREMMIN?

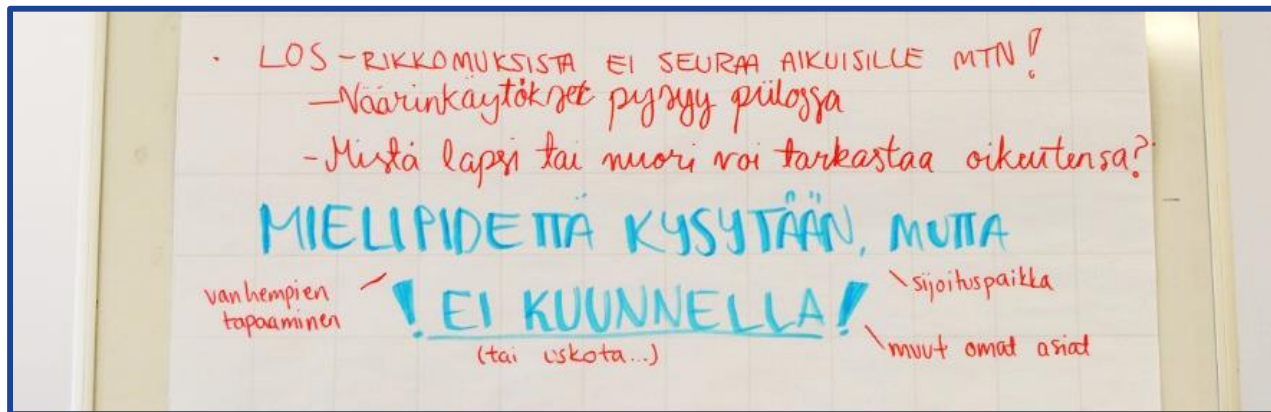

Laki ja lastensuojelun valvonta

Päivän aikana myös pohdittiin ovatko lastensuojelulakia ja lasten oikeuksien sopimusta koskevat rikkomukset ja epäkohdat näkyvissä vai piilossa. Nuoret nostivat esiin, että sijaishuollossa edelleen toisinaan tapahtuu nuoriin kohdistuvaa kaltoinkohtelua. Sitä on jo nostettu esille mediassa, ja asiaa on korjattu, mutta vielä on tekemistä.

”Jos hoito, mitä laitoksessa piti saada jäi antamatta, niin mistä maksetaan? Voi olla, että sijaishuollossa on nuorelle väärä, tai voi olla että paikka on hyvä, mutta nuorella on silti paha olla.”

Nuorten kokemus oli, että esimerkiksi lapsen oikeuksien rikkomisesta ei seuraa työntekijöille mitään seurauksia. Väärinkäytökset jäävät piiloon.

”Nuoria kyllä rangaistaan, mutta huonosti käyttäytyviä aikuisia ei.”

NUORILTA AIKUISILLE:

MISTÄ LAPSET JA NUORET TIETÄVÄT, OVATKO TYÖNTEKIJÄT KOHDELLEET HEITÄ OIKEIN?

Miten NÄKYVIIN!?

Työskentelyn ja yhteisten koontien jälkeen mietimme päivään osallistuneiden nuorien kanssa yhteisessä keskustelussa, miten nuorten esiin nostamiin asioihin voitaisiin puuttua.

KOULU:

KOULUSSA voitaisiin kertoa lastensuojelusta, samalla kun puhutaan muistakin perhemuodoista. Voisiko opettajia myös rohkaista pyytämään kokemusasiantuntijoita keskustelemaan kouluhin lastensuojeluun liittyvistä asioista niin nuorille kuin opettajille?

AJANTASALLA OLEVAA TIETOA SAATAVA MYÖS OPPIKIRJOIHIN!

Kerrottaisiin mitä lastensuojelu on, miksi lastensuojelua tehdään, mitä eri lastensuojelun muotoja on. Nuoret nostivat esiin, että edes kaikki opettajat ei tiedä, mistä on kyse, jos puhuu esim. jälkihuollosta tai palavereista.

Miten:

- LYYT ELOKUVAT / DOSSI / TV
- KOULU:
  - perhemuodot - oppikirjoihin!
  - voiko kokemusasiantuntijoita kutsua kouluhin esim. ryhmistä
  - opettajia rohkaista hyödyntämään
- AMMATTILAISILLE KOULUTUS NUORILTA:
  - esim. nettikoulutus
- MITEN IHMISET OPETETAAN KOHTAAMAAN?
- JÄÄKÖ LS - TIETO NETISSÄ PIILON, KUN EI SAA RAHAA?
- PITÄISKÖ OLLA ERIKSEEN SIN, JOSSA VOI JAKAA LS - KOKEMUKSIA!
- Peppi-hanke → CHAT → ^{Parempi} markkinointi
- LISÄÄ ULKOPUOLISTA VALVONTAA → ^{OMA VALVONTA} EI TOIMI!
- TV-MAINOS, KADUNVARSMAINOS
→ "Sovijtymistarint!" → ^{HEPÄTELYÄ!}

Miten NÄKYVIIN!?

INTERNET JA MEDIA:

1. Jääkö lastensuojelua ja lasten oikeuksia koskeva tieto piiloon internetissä, koska klikkauksilla ei tuoteta rahaa? Mainonta siten olematonta tai ei tavoita sijaishuollossa asuvia nuoria.
2. Pitäisi olla erikseen sivu, jossa voisi jakaa kokemuksia lastensuojelusta ja siten tuoda näkyviin lastensuojeluun liittyvien tarinoiden monipuolisuutta.
3. Suomalaisesta lastensuojelusta pitäisi tehdä dokumentti tai lyhyt elokuva.
4. Tietoisuutta pitäisi nostaa TV-mainoksilla tai kadunvarsimainoksilla.

AMMATTILAISILLE:

AMMATTILAISILLE koulutus nuorilta. Voisi olla esimerkiksi *verkkokoulutuskin*. Nostetaan esim. että ammattilaiset voivat pyytää nuorilta palautetta omasta työstään tai rohkaista nuoria kertomaan toimivista käytännöistä. Koulutuksessa voisi myös pohtia kohtaamisen teemoja.

NUORILTA AIKUISILLE:

LASTENSUOJELUN EPÄKOHTIIN PITÄÄ PUUTTUA VALVONNALLA. OMA VALVONTA EI TOIMI, PITÄÄ OLLA ULKOPUOLISTA VALVONTAA!

KIIITOS!

